

วรรณช เกียรติพงษ์ถาวร

การประเมินผู้ป่วย
ในระบบกล้ามเนื้อและกระดูก

วัตถุประสงค์การเรียนรู้

1. สามารถอธิบายและแสดงวิธีการประเมินเกี่ยวกับการทำหน้าที่เส้นประสาทและ หลอดเลือดได้
2. สามารถอธิบายการบาดเจ็บต่อเส้นประสาท เส้นเลือด และผลกระทบจากการบาดเจ็บต่าง ๆ ได้
3. สามารถอธิบายการประเมินภาวะแทรกซ้อนต่างๆในระบบกล้ามเนื้อและกระดูกได้

การพยาบาลผู้ป่วยออร์โทปิดิกส์

- พยาบาลจำเป็นต้องมีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการประเมินการทำหน้าที่ของเส้นประสาทและหลอดเลือดเพื่อประโยชน์ในการวางแผนการพยาบาลโดยเฉพาะผู้ป่วย
เข้าเฝือก
เข้า **traction**
และได้รับการผ่าตัดที่แขนขา

การประเมินเกี่ยวกับการทำหน้าที่เส้นประสาทและ หลอดเลือด

(Neurovascular Assessment)

สิ่งที่ประเมิน

- การไหลเวียนเลือด
- การเคลื่อนไหว (**movement**)
- ความรู้สึก (**sensation**)
- ความปวด

การไหลเวียนเลือด

สิ่งที่ประเมิน	เทคนิค	ความคาดหวังในการตรวจ
สีผิวของแขนขา ข้างมีพยาธิ	ตรวจสีผิวของ ขา เท้า แขน มือข้างมีพยาธิ สภาพ เปรียบเทียบกับ ข้างตรงข้ามที่ดี	ดูสีผิวทั้ง 2 ข้าง บริเวณที่ได้รับบาดเจ็บจะ มีสีผิว-ซีดได้ ถ้ามีแผลผ่าตัดจะมีรอย แดงตามยาวของแผล

สีผิว

ซีด แสดงว่า ขาดเลือดแดงไปเลี้ยง
คล้ำ แสดงว่า เลือดดำคั่ง

การไหลเวียนเลือด

สิ่งที่ประเมิน	เทคนิค	ความคาดหวังในการตรวจ
การไหลเวียนของเลือดที่หลอดเลือดฝอยบริเวณเล็บ (capillary refill)	กดที่เล็บแล้วปล่อย พร้อมจับเวลาที่สีของเล็บจะกลับมาเหมือนเดิม	สีกลับมาไม่เกิน 2-3 วินาที ถ้าช้าประมาณ 4-6 วินาที ควรรายงานแพทย์

Pressure is applied to nail bed until it turns white

Blood returned to tissue

 ADAM.

Capillary refill

Capillary refill

ปกติ

ช้ากว่าปกติ

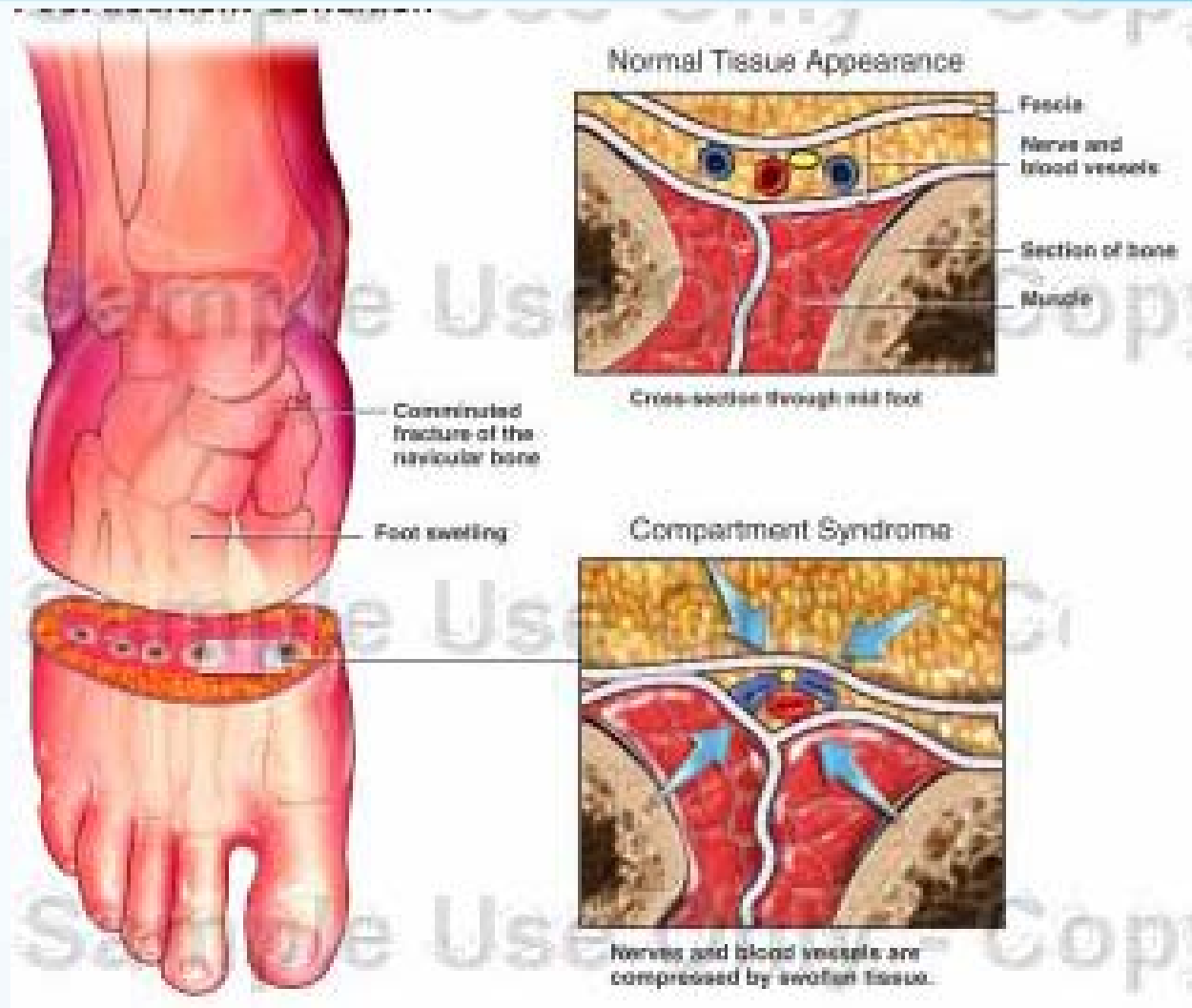
ซ้ำผิดปกติ

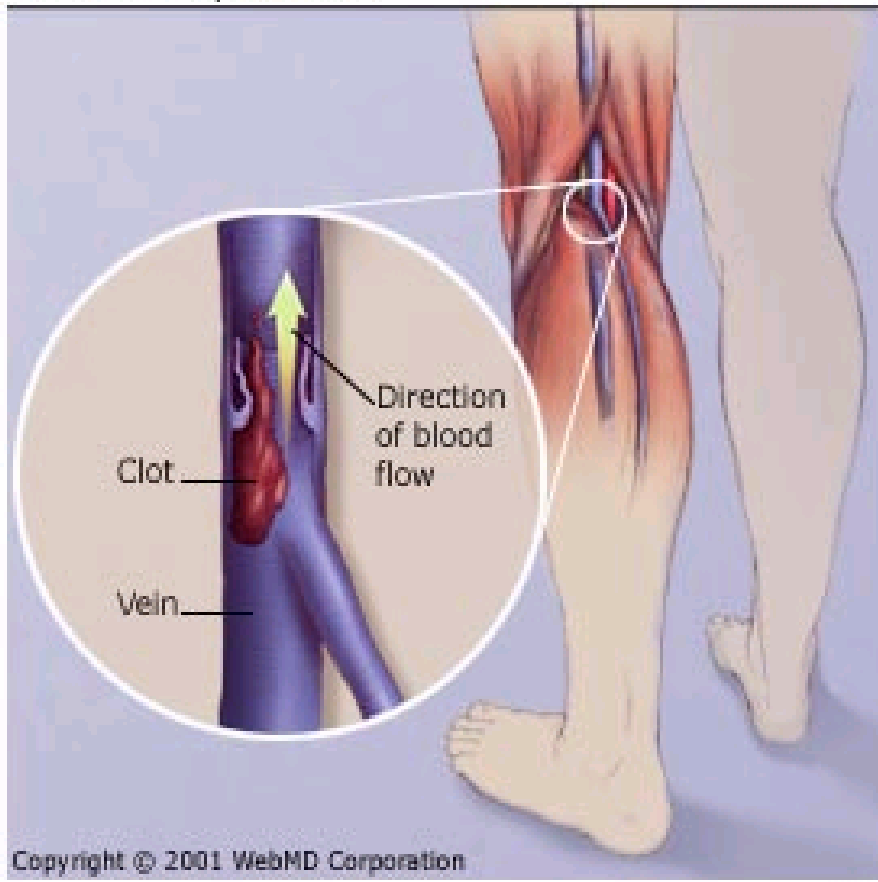
การไหลเวียนเลือด

สิ่งที่ประเมิน	เทคนิค	ความคาดหวังในการตรวจ
บวม (edema)	สังเกตการบวมที่แขนขาทั้ง 2 ข้าง	ต้องไม่บวม ถ้าบวมที่แขนขาข้างมีพยาธิสภาพ อาจเกิดจาก - ได้รับความเจ็บ - การผ่าตัด หรือ - thrombophlebitis

Edema

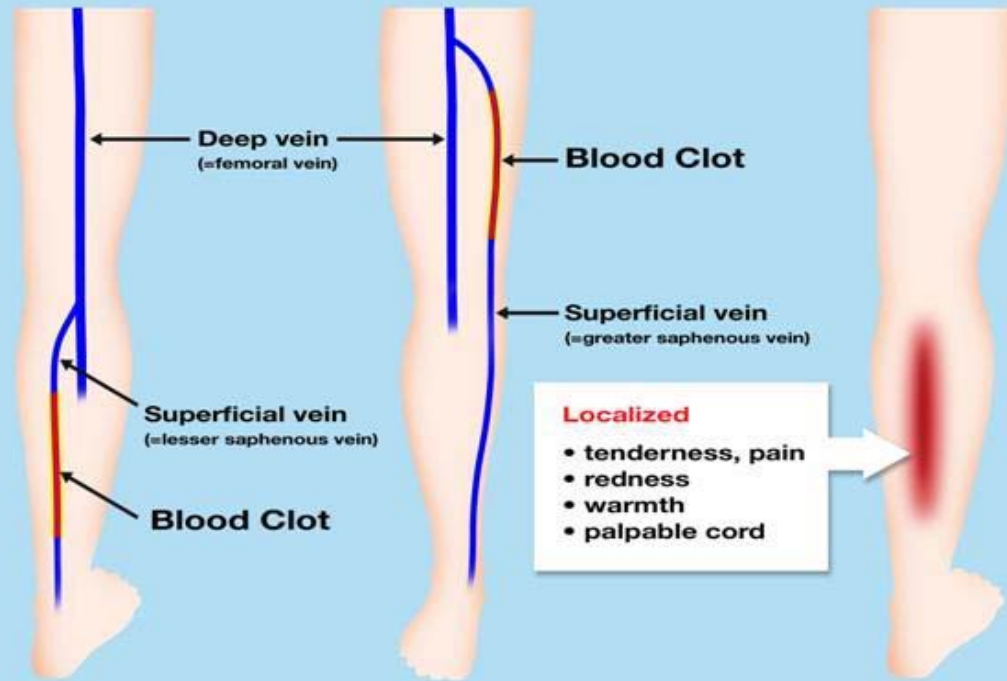

Thrombophlebitis

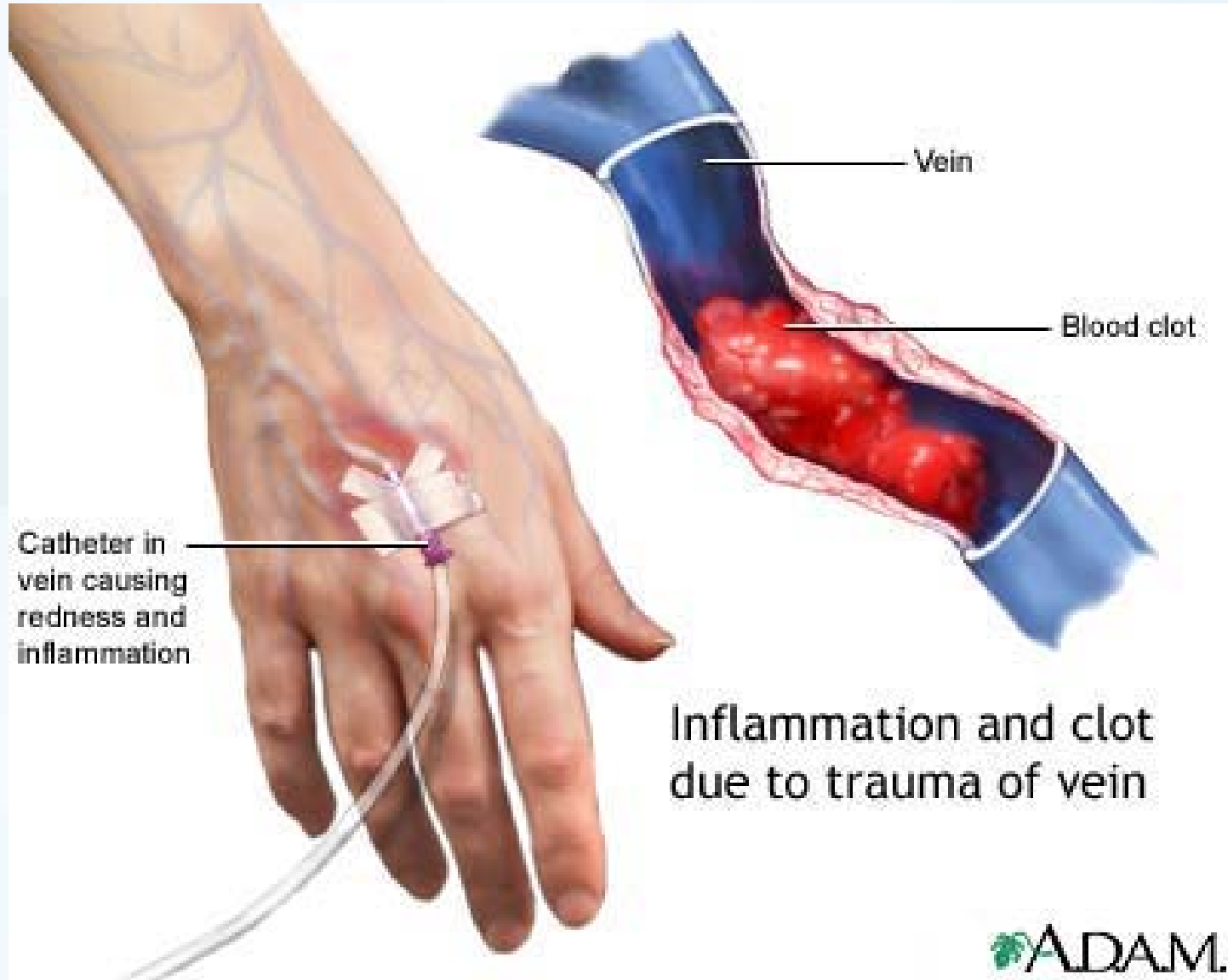
Thrombophlebitis

Superficial Thrombophlebitis

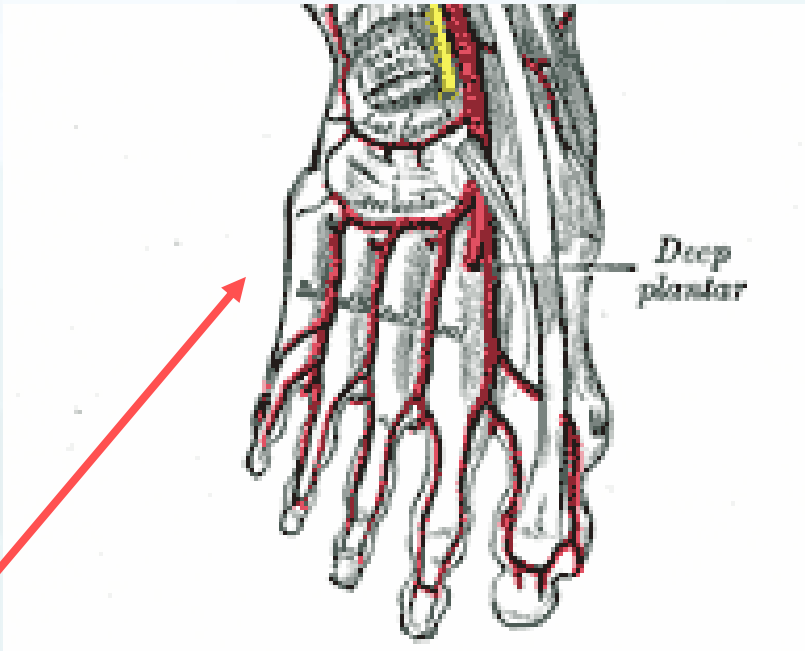
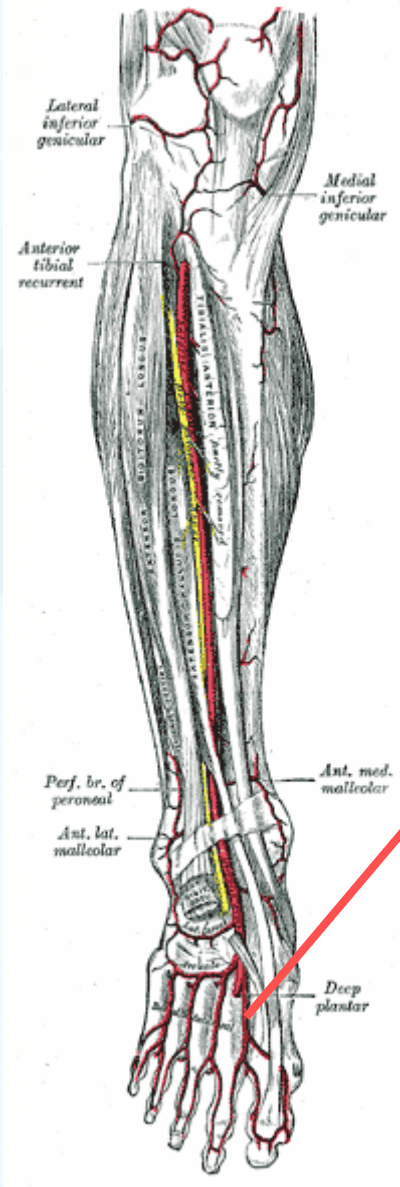
Graphic assistance: Jeff Harrison, Wilmington, N.C.

© Stephan Moll, M.D.

การไหลเวียนเลือด

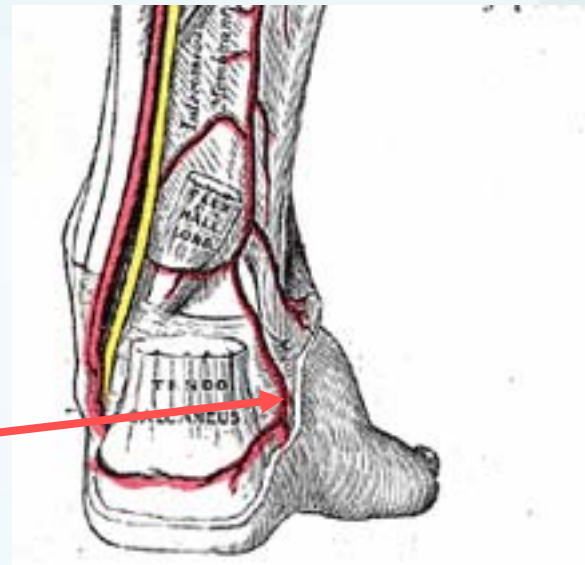
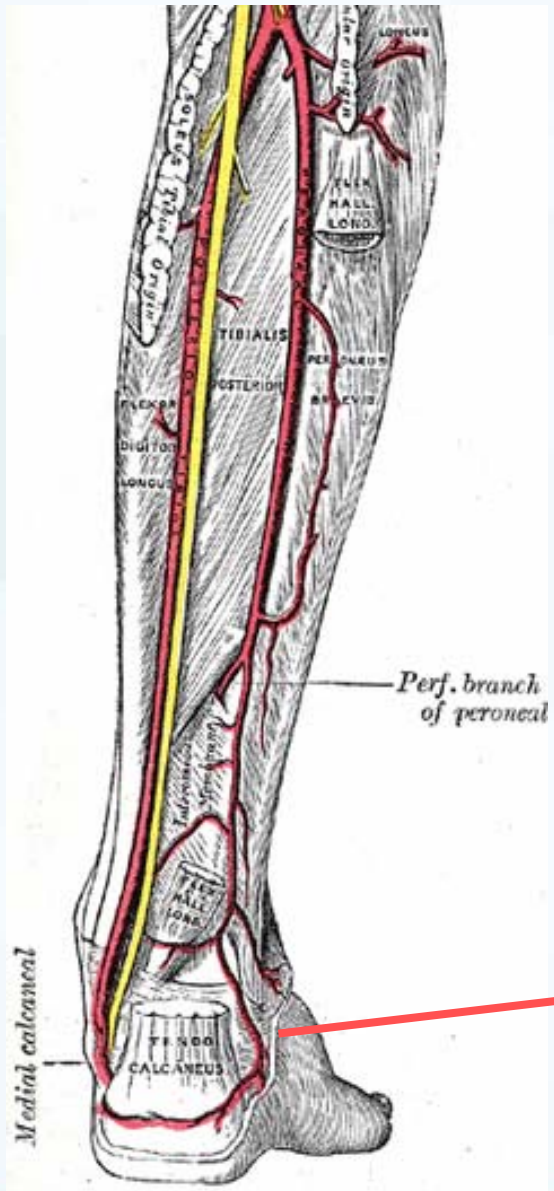
สิ่งที่ประเมิน	เทคนิค	ความคาดหวังในการตรวจ
ชีพจรหลังเท้า (pedal pulses) ชีพจรที่ปลายแขน (radial pulse)	จับชีพจรที่หลัง เท้า (dorsalis pedis) หรือที่ด้านข้าง ของตาตุ่มใน (posterior tibialis) หรือที่ข้อมือ	จับชีพจรได้ทั้ง 2 ข้าง ถ้าจับชีพจรไม่ได้ อาจ แสดงถึงมีการกดทับเส้น เลือดจากการบวม

dorsalis pedis

posterior tibialis

Radial pulse

การไหลเวียนเลือด

สิ่งที่ประเมิน	เทคนิค	ความคาดหวังในการตรวจ
อุณหภูมิของ แขนขาข้างมี พยาธิสภาพ	ใช้หลังมือของ ผู้ตรวจสัมผัส บริเวณที่จะ ตรวจ	อุณหภูมิของผิวหนังทั้ง 2 ข้าง ควรเหมือนกัน และ รายงานแพทย์ถ้าพบว่า ส่วนแขน ขาที่ตรวจมี อุณหภูมิที่ผิดปกติ คือ เย็น หรือร้อน

อุณหภูมิของแขนขาข้าง

เย็น หมายถึง ขาดเลือดแดงไปเลี้ยง
อุ่นจัด แสดงว่า เลือดดำคั่ง

การเคลื่อนไหว (movement)

สิ่งที่ประเมิน	เทคนิค	ความคาดหวังในการตรวจ
การเคลื่อนไหว ส่วนแขน ขา ที่มี พยาธิสภาพ	บอกให้ผู้ป่วย เคลื่อนไหว นิ้วเท้า	การเคลื่อนไหวควร เหมือนกันทั้ง 2 ข้าง ถ้าผู้ป่วยได้รับการผ่าตัด นิ้วมือ นิ้วเท้า การ เคลื่อนไหวจะลดลง เนื่องจากปวด และบวม

ให้ผู้ป่วยเคลื่อนไหวนิ้วเท้า

ความรู้สึกรู้สึก (sensation)

สิ่งที่ประเมิน	เทคนิค	ความคาดหวังในการตรวจ
ความรู้สึกรู้สึกบริเวณ แขน ขา ที่มี พยาธิสภาพ	ถามผู้ป่วยนิ้ว โหนดที่ผู้ตรวจ สัมผัสอยู่ และ ถามอาการชา อาการเป็น เหน็บที่แขน ขา	ความรู้สึกรู้สึกควรเหมือนกัน ทั้ง 2 ข้าง ไม่มีสิ่ง ผิดปกติ ถ้ามีการ เปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับ ความรู้สึกรู้สึกควรรายงาน แพทย์

ตามความรู้สึกที่
ถูกสัมผัส

ความปวด

สิ่งที่ประเมิน	เทคนิค	ความคาดหวังในการตรวจ
ความปวด	ถามผู้ป่วยเกี่ยวกับระดับของความปวด 0 ถึง 10	ความปวดพบได้บ่อยในผู้ป่วยที่ได้รับบาดเจ็บที่แขนขา ถ้าไม่มีความปวดอาจเป็นไปได้ที่ผู้ป่วยเพิ่งได้รับยาแก้ปวด ความปวดที่ไม่ทุเลาอาจเป็นสัญญาณของภาวะ compartment syndrome ควรรายงานแพทย์ทันที

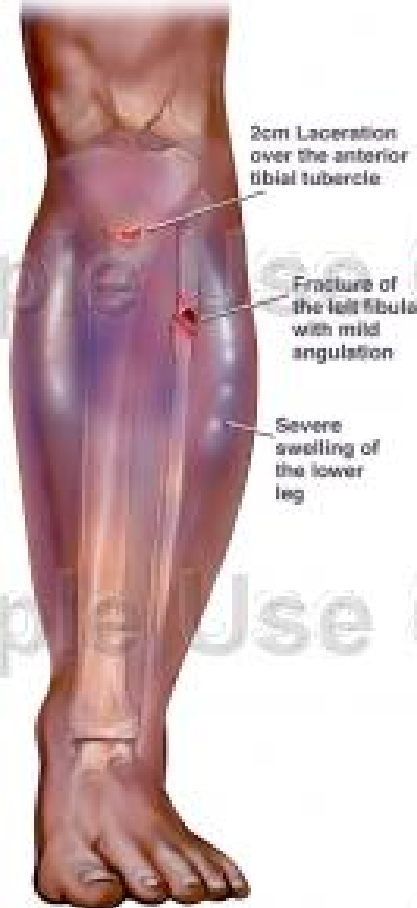
ภาวะ compartment syndrome

Leg Crush Injury with Subsequent Compartment Syndrome

Post-accident condition

Post-accident leg musculature

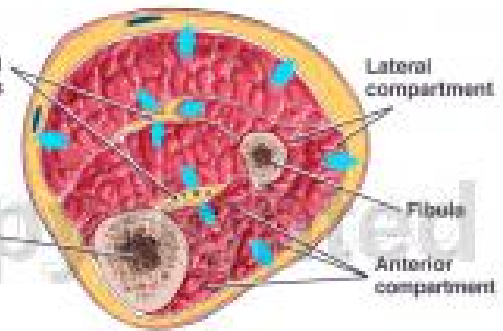
Compartment syndrome: swelling of muscles causing compression of nerves and blood vessels

Anterior view

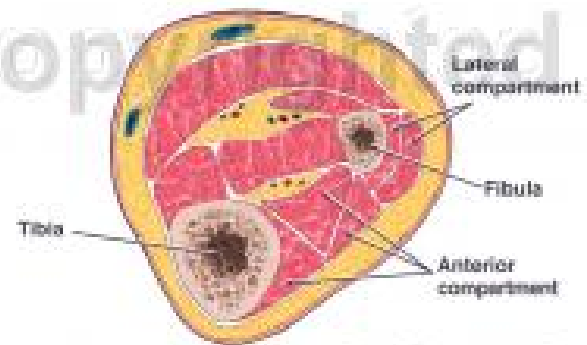

Compression of nerves and blood vessels

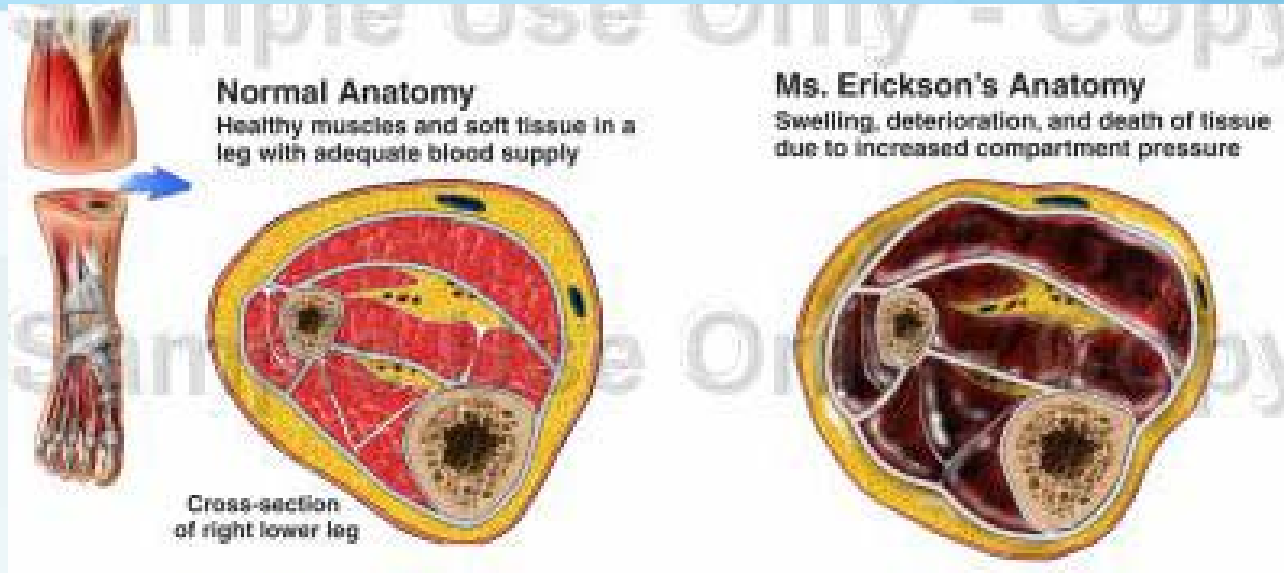

Cross-section through post-accident lower leg

Cross-section through normal leg showing muscle compartments

Cross-section through normal lower leg

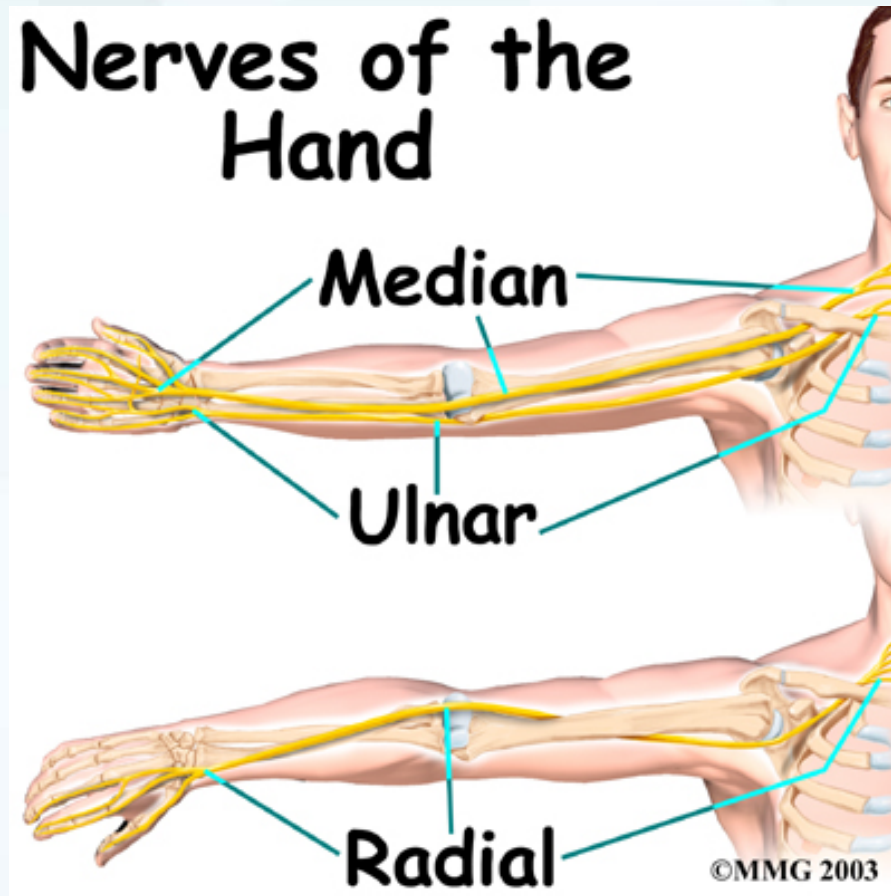
compartment syndrome with necrosis

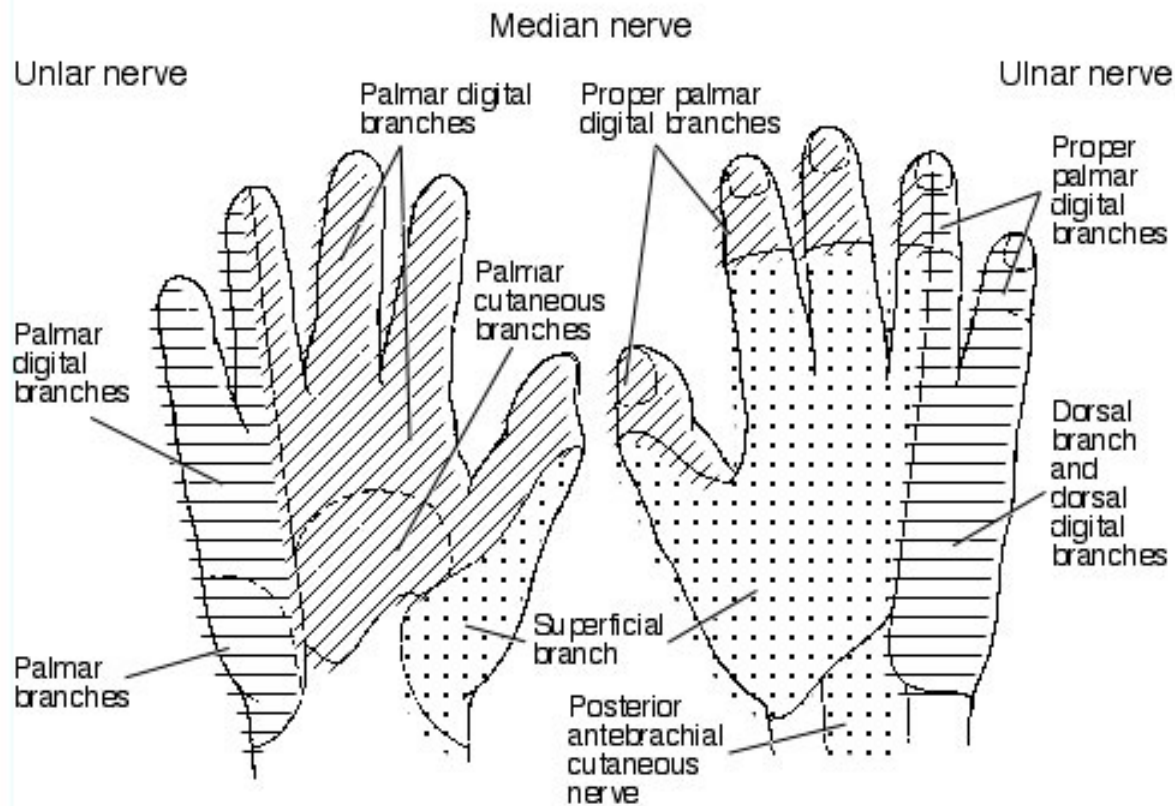

การบาดเจ็บต่อเส้นประสาท
เส้นเลือด และผลกระทบจากการ
บาดเจ็บต่าง ๆ

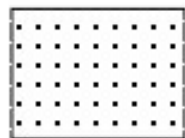

1. Elbow injury - Median or ulnar or radial nerve

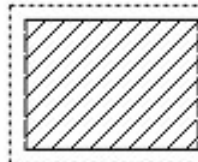

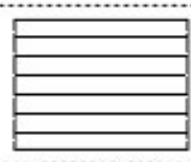
Radial nerve

Radial

Median

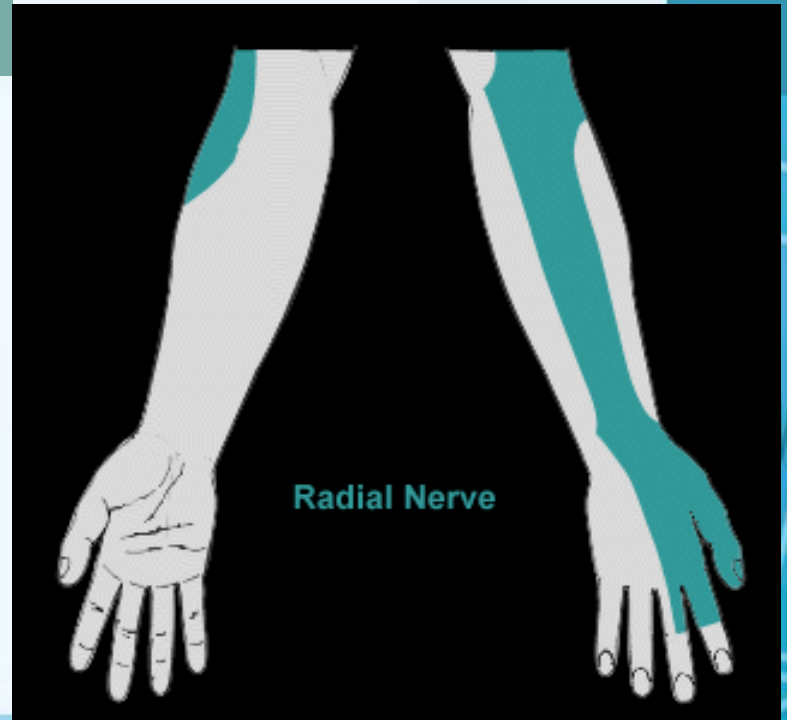

Ulnar

Wrist drop

radial nerve injury

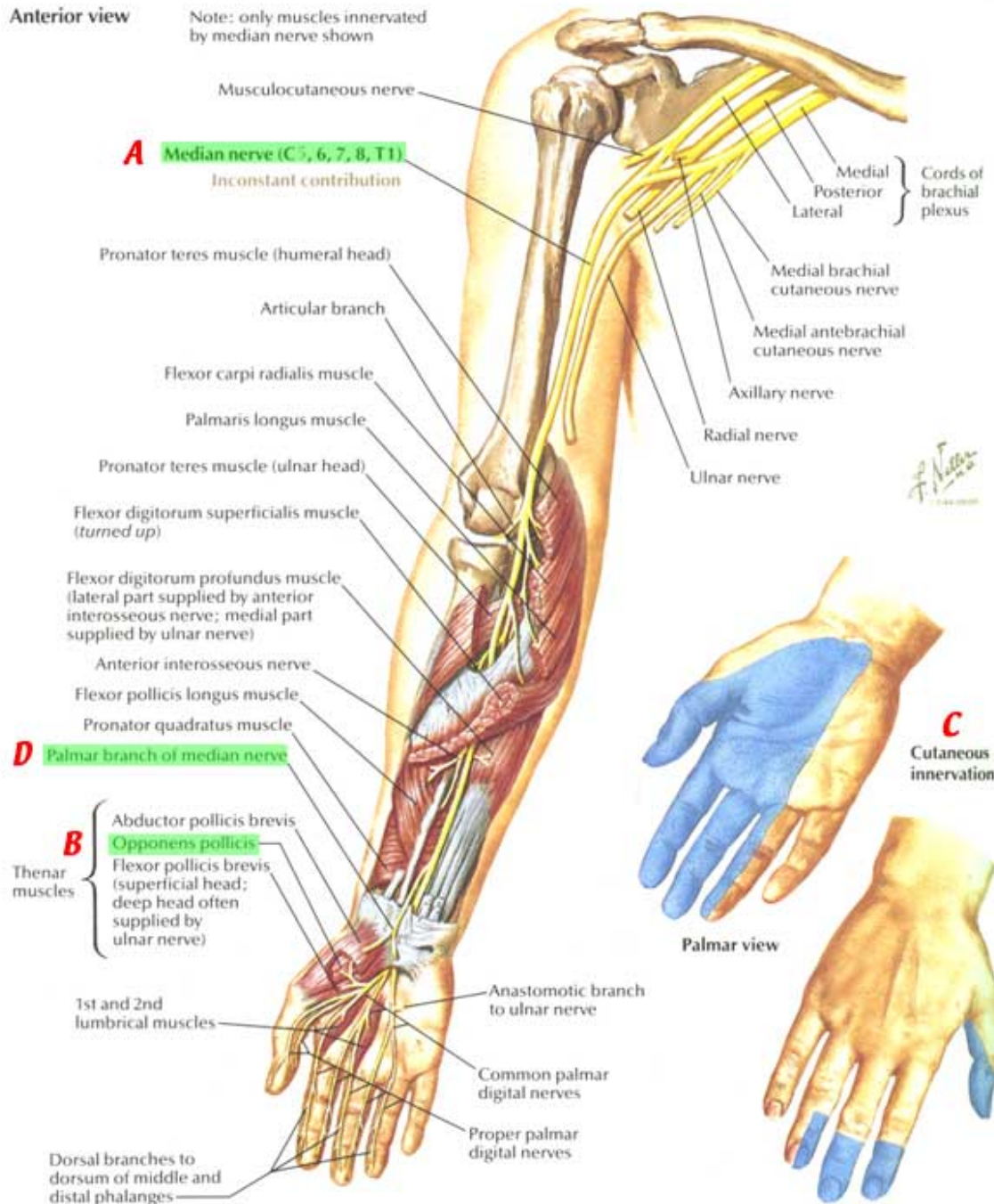

Median nerve injury

Motor function - opposition

Anterior view

Note: only muscles innervated by median nerve shown

Mortor function - opposition

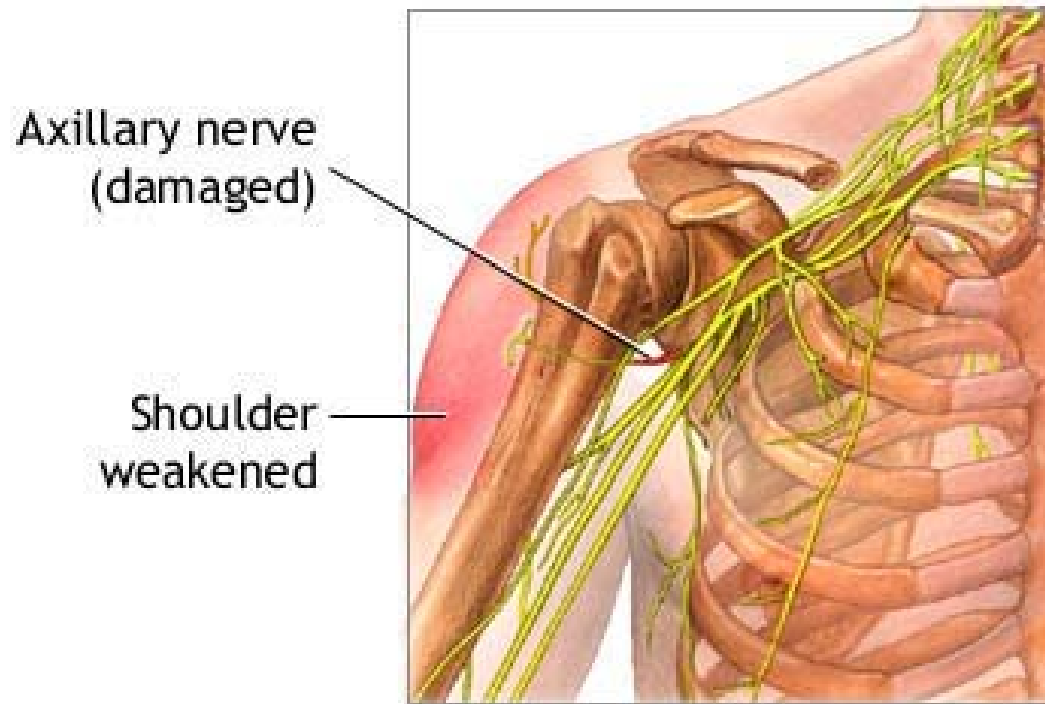

ulnar nerve injury

กางนิ้วทั้ง 5 นิ้วไม่ได้

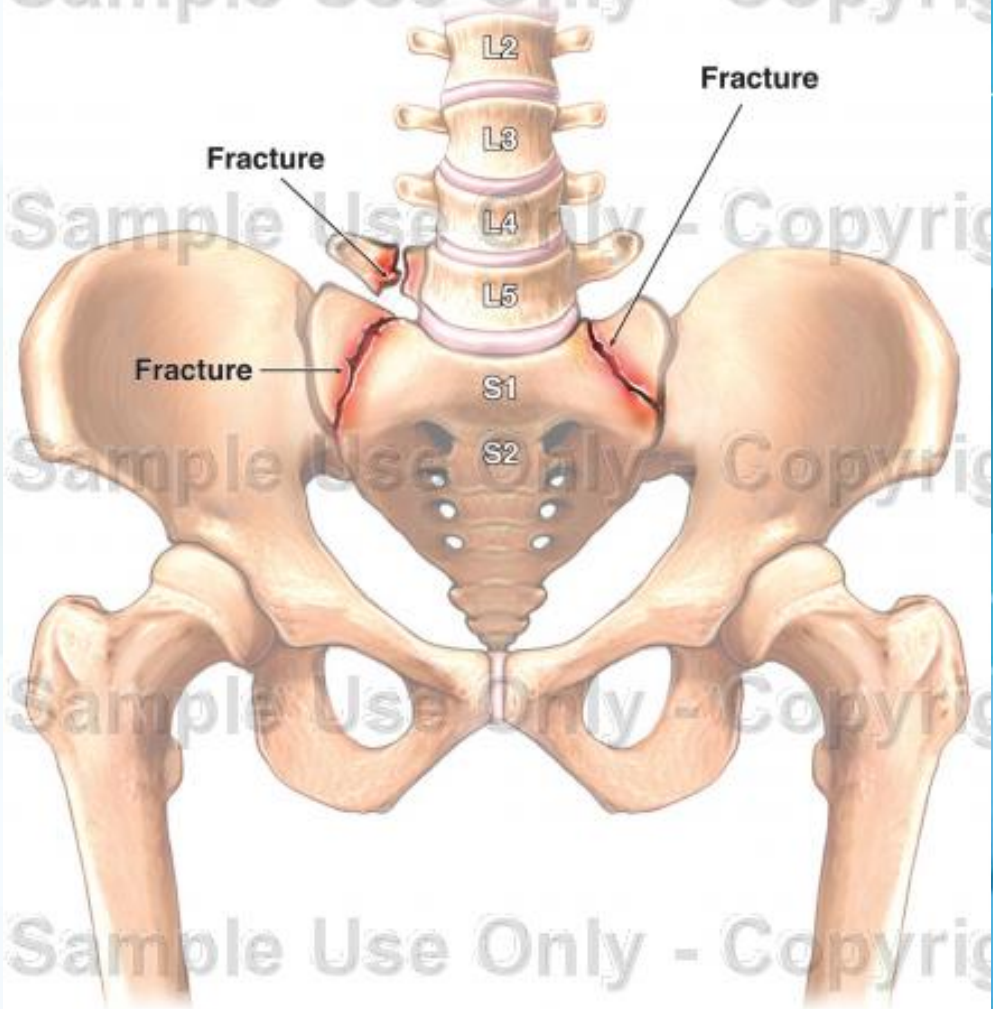

2. Shoulder dislocation- Axillary nerve

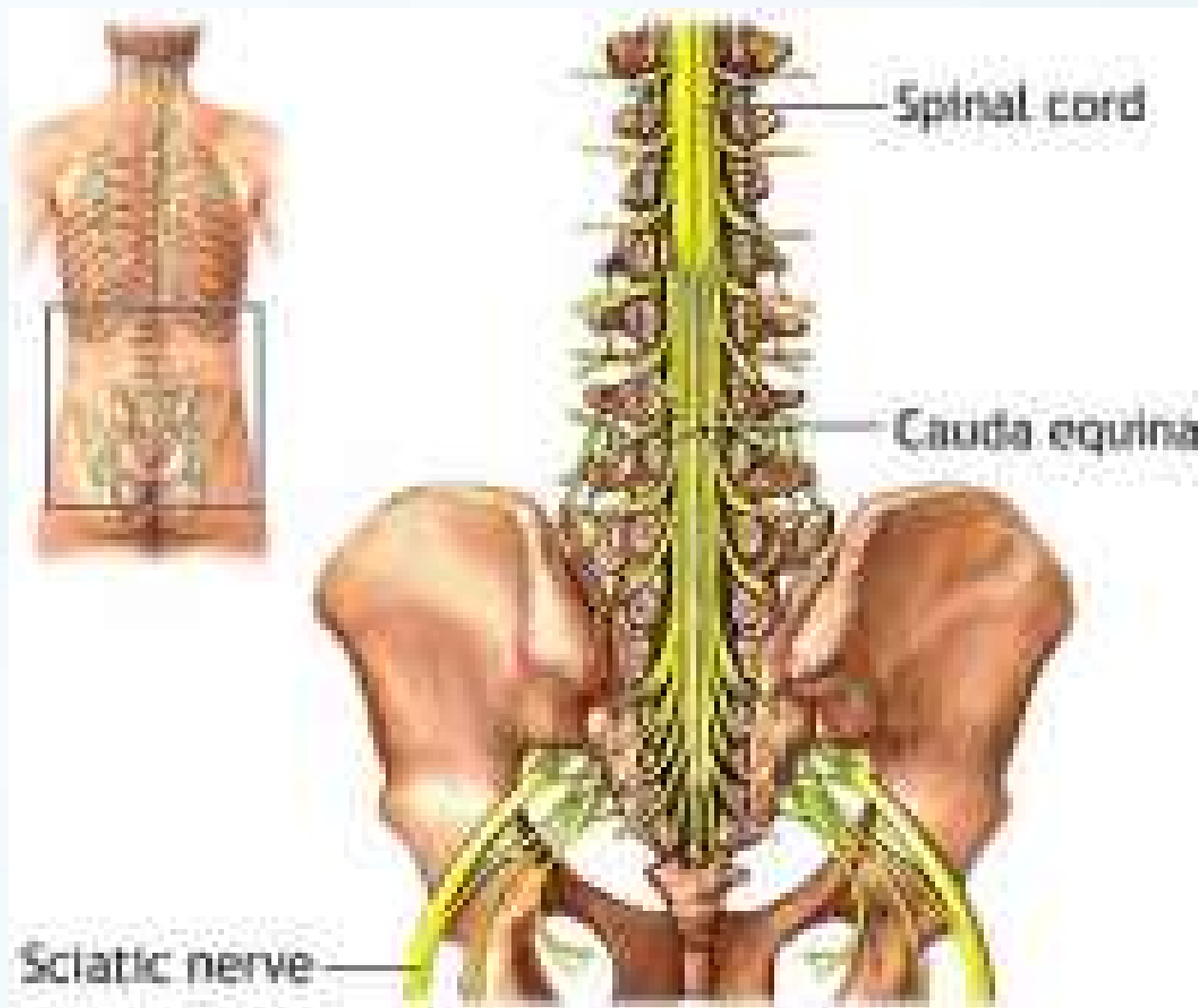

3 . Sacral fracture- Cauda equina

Bilateral Sacral Fractures and Fracture of L5 Vertebra

Bilateral sacral fractures and fracture of L5 vertebra

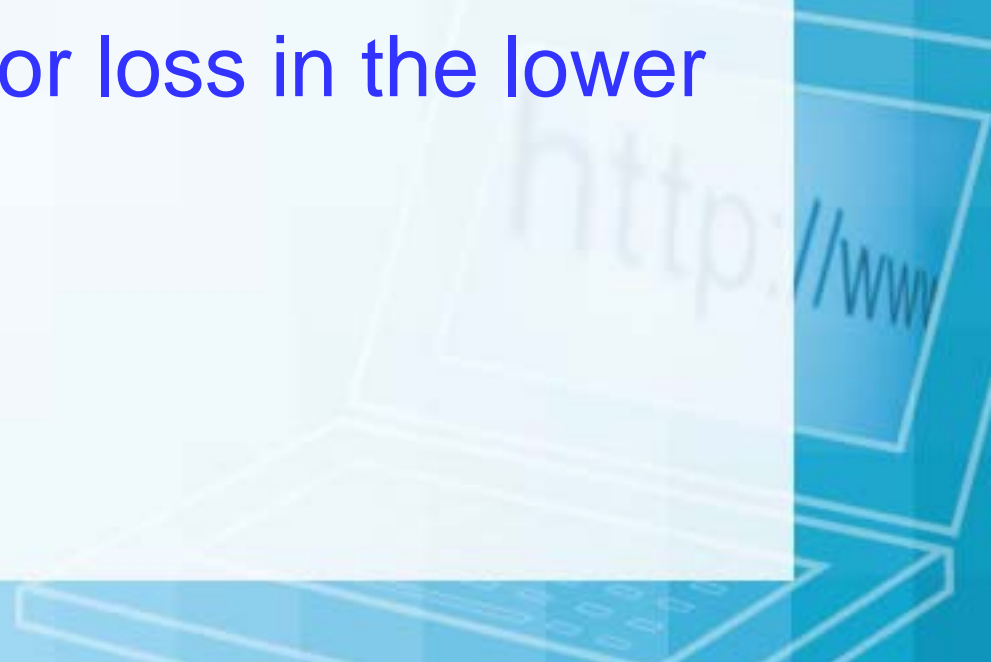

[tp://www](http://www)

cauda equina syndrome

cauda equina syndrome อาการที่พบคือ

- laxity of the anal sphincter
- perianal or perineal sensory loss
- or major motor loss in the lower extremities

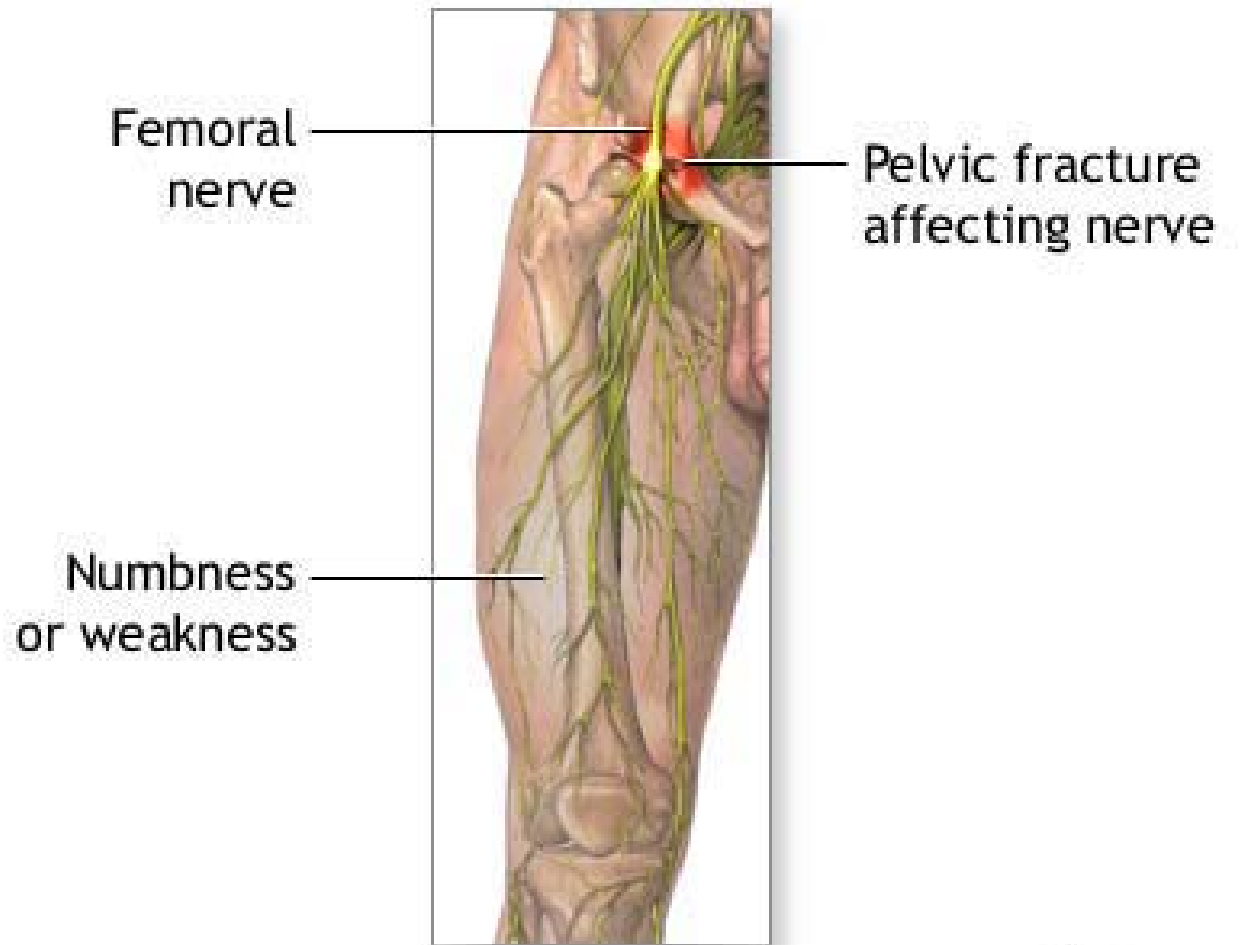
4. Acetabulum fracture- Sciatic nerve

Sciatic nerve
(damaged)

Knee
weakened

5. Hip dislocation- Femoral nerve

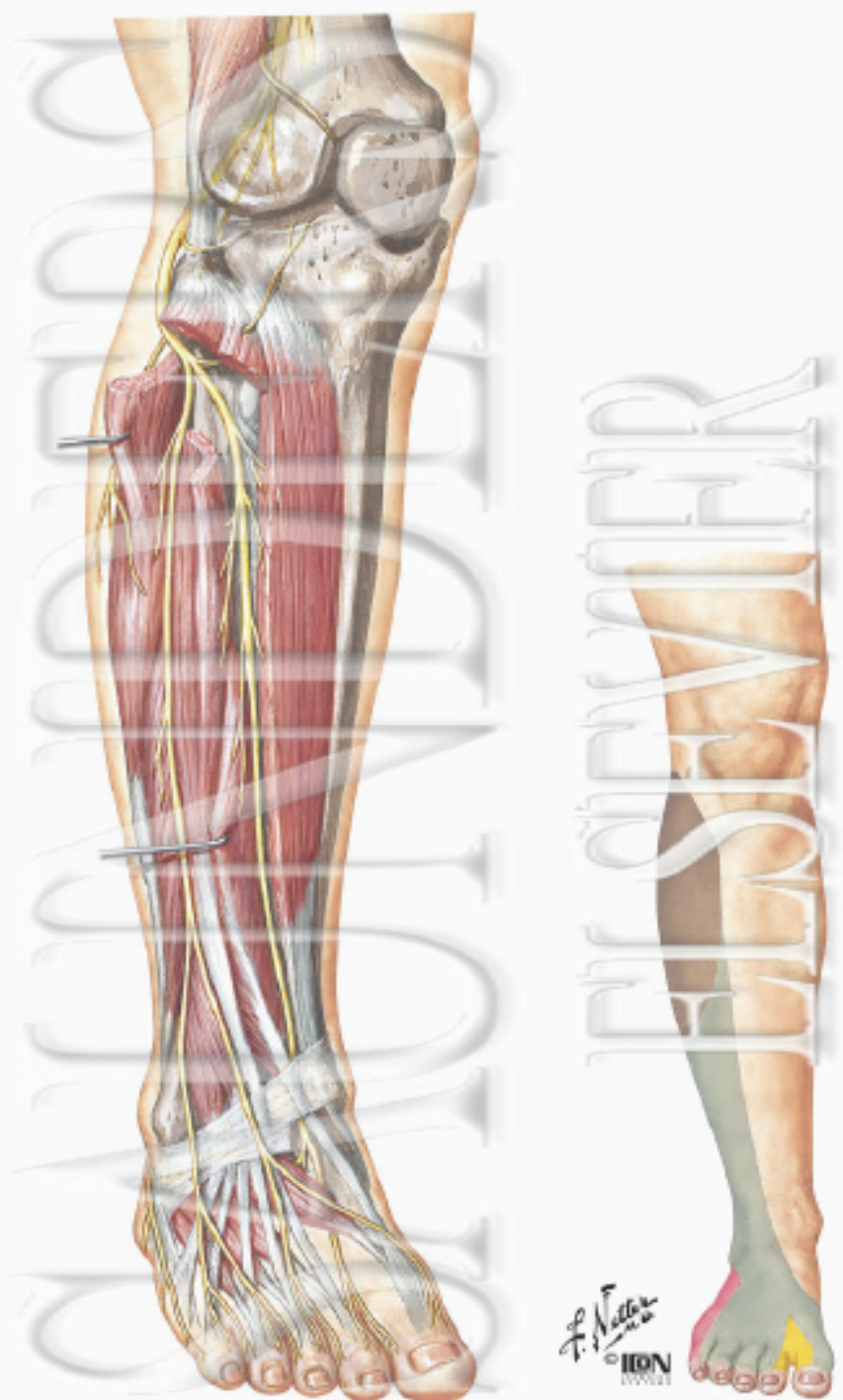

6. Femoral shaft fracture - Peroneal nerve

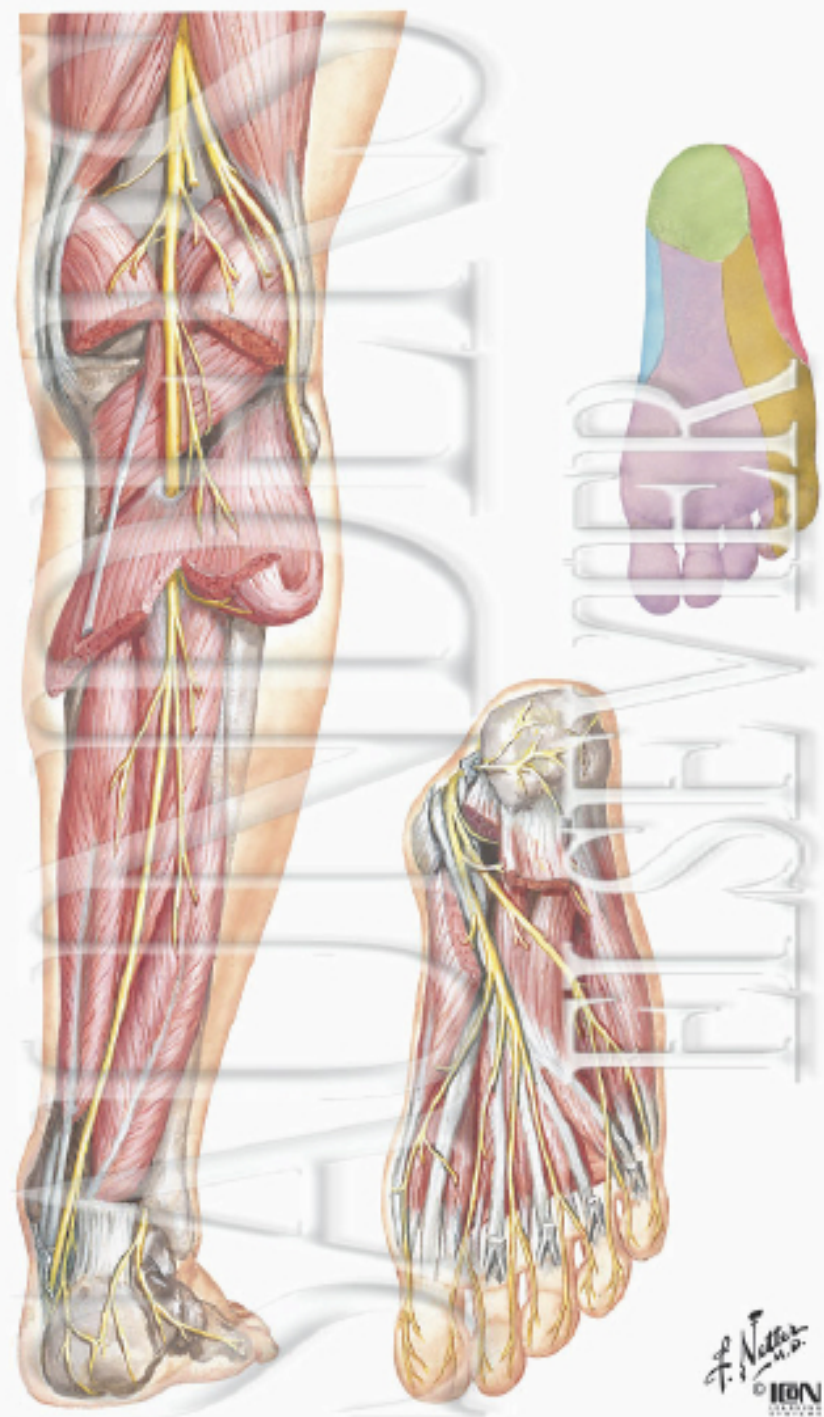
กระดูกข้อเท้าขึ้นไม่ได้

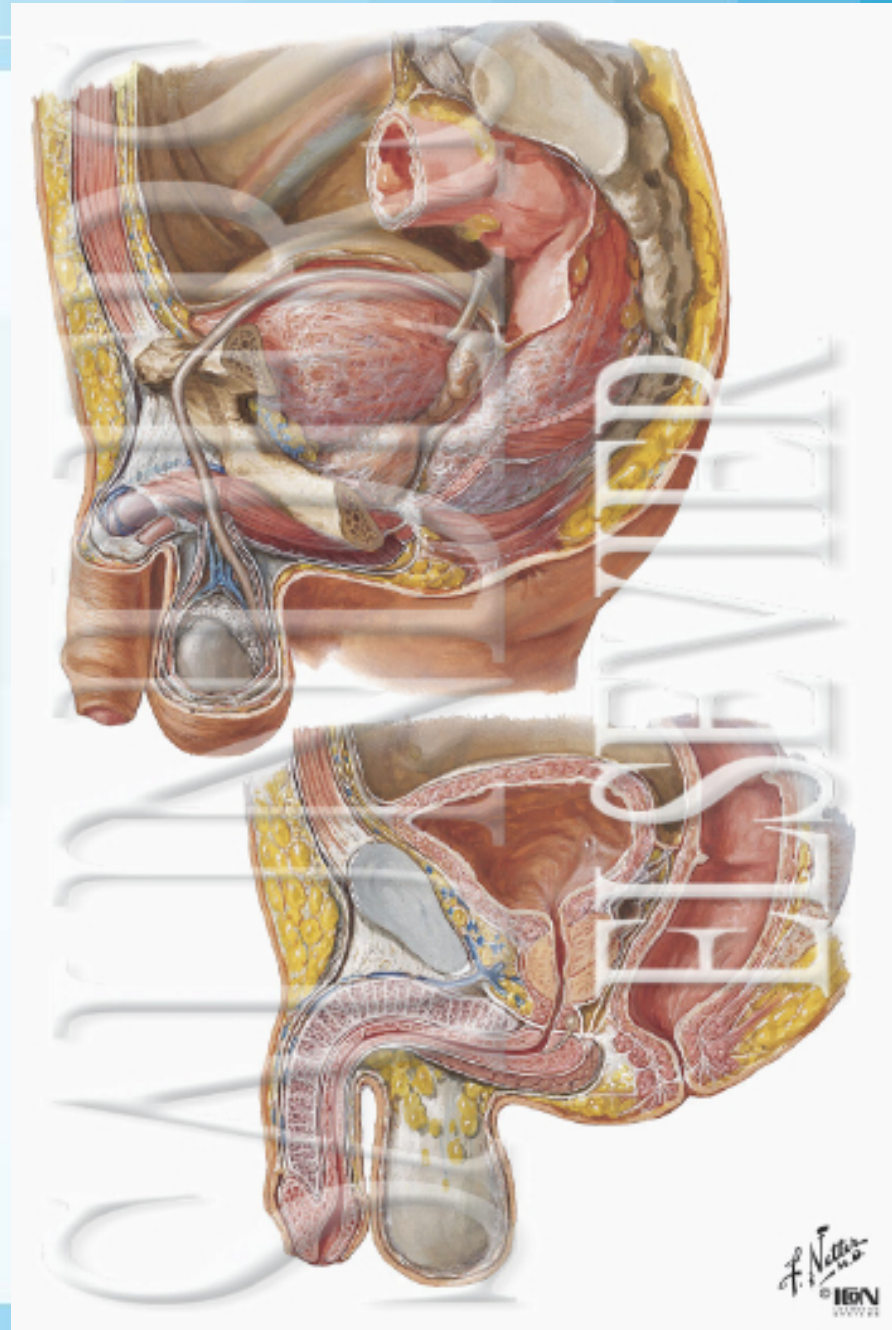
7. Knee dislocation - Tibial or peroneal nerve

Tibial nerve

กระดูกข้อเท้าลงไม่ได้

8. Pelvis- urethra, urinary bladder

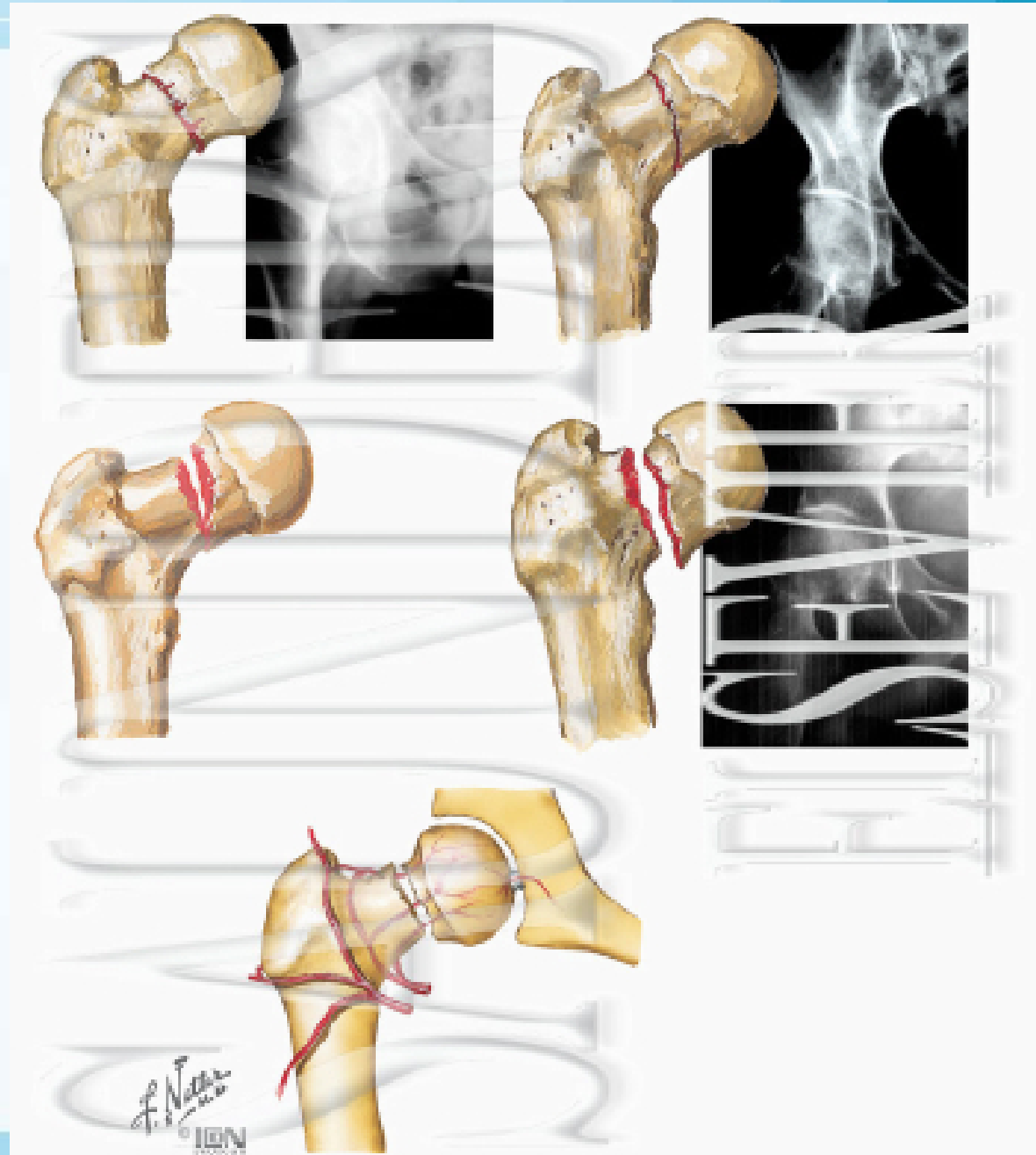
9. Wrist Fracture - radial nerve wrist drop

10. Supracondylar fracture of humerus- brachial artery Volkman's ischemic contracture

- Acute compartment syndrome หรือเรียกว่า Volkman's ischemic contracture.
- Ischemic contracture เกิดจากเลือดไปเลี้ยงกล้ามเนื้อไม่เพียงพอ ทำให้เกิดการหดรั้งและกล้ามเนื้อตายได้

11. Fracture neck of femur (intra capsular) - aseptic necrosis and non-union

12. Supracondylar fracture of femur -
damage of popliteal artery

การประเมินภาวะแทรกซ้อน (Assessment for Complications)

1. กลุ่มอาการความดันสูงในช่องกล้ามเนื้อ (Compartment syndrome)

- Pain(passive stretching)
- Pale
- Paresthesia
- Pulselessness
- Paralysis

2. Fat emboli

Fat embolism syndrome (FES)

- จะมีไข้สูง ($>103^{\circ}$ F)
- หายใจลำบาก (dyspnea) หายใจเร็ว (tachypnea)
- หัวใจเต้นเร็ว (tachycardia)
- มีเสียง rhonchi ที่ปอด
- ในระยะท้ายของ FES (50%-60%) ของผู้ป่วยจะมีจุดเลือดออก (petechiae) ที่บริเวณหน้าอก, รักแร้, สีข้าง, ท้อง ไหล่บ่า และเพดานอ่อนในปาก
- fat emboli เกิดขึ้นได้ในผู้ป่วยกระดูกหักหลายท่อน ภายหลังผ่าตัดเปลี่ยนข้อสะโพกเทียม ข้อเข่าเทียม

3. หลอดเลือดส่วนลึกถูกอุดตันจากลิ่มเลือด (Deep Vein Thrombosis หรือ DVT)

- บวมที่ส่วนใต้จากตำแหน่งที่มีลิ่มเลือด
- ผู้ป่วยจะบ่นปวดและกดเจ็บ ผิวหนังมีสีแดง และอุ่น
- Homan's sign (การกระดกข้อเท้าขึ้นจะทำให้รู้สึกปวดที่บริเวณส่วนบนของน่อง) พบน้อยกว่า 50 %
- การทำอัลตราซาวด์ที่หลอดเลือดดำเป็นวิธีการตรวจสำหรับวินิจฉัย DVT
- ถ้าลิ่มเลือดหลุดลอยไปอุดกั้นที่ปอด (Pulmonary embolism :PE) มีอาการหายใจลำบาก (dyspnea) และเจ็บหน้าอก

4. การติดเชื้อ (Infection)

- มีอาการปวดเพิ่มขึ้น
- จะรู้สึกอุ่นภายใต้ผ้ายัดที่พันไว้ หรือภายใต้ฝือก (ตัวฝือก)
- ผู้ป่วยจะมีไข้หรือมีอาการหนาวสั่น
- มีกลิ่นบริเวณที่ได้รับบาดเจ็บรอบ ๆ แผล
- คลำดูจะรู้สึกอุ่น มีหนองไหลออกมาจากแผล

5.Cast syndrome

- ถ้าผู้ป่วยเข้าเฝือกแบบ **body cast** (เข้าเฝือกบริเวณลำตัว)
  - อาการคลื่นไส้ การมีแรงดันภายในช่องท้อง
  - อาการปวดท้องแบบคลุมเครือไม่ทราบตำแหน่งแน่ชัด
ท้องอืดพอง แน่นท้อง
  - หายใจเข้าออกยาก ๆ ไม่ได้

6. ช็อกจากการสูญเสียเลือด (hypovolemic shock)

- การสูญเสียเลือดทั้งที่เห็นจากภายนอก
    - **closed fracture** เสียเลือดได้ 800 – 1600 มล. ใช้เวลาผ่าตัดนาน ก็จะมีการสูญเสียเลือดมาก การผ่าตัดเพื่อแก้ไข
    - ผ่าตัดข้อสะโพกเทียม ใช้เวลานานมีการเปิดแผลใหญ่ มีการสูญเสียเลือดได้ ถึง 3600 มล.
    - การผ่าตัดใหญ่ ๆ เช่น การผ่าตัดกระดูกสันหลัง การผ่าตัดเปลี่ยนข้อเทียม การผ่าตัดใส่โลหะยึดตรึงภายใน
- ควรประเมินอาการและอาการแสดงของผู้ป่วยเกี่ยวกับช็อกจากการสูญเสียเลือด

7. ภาวะ Autonomic hyperreflexia หรือ dysreflexia

ผู้ป่วยที่ได้รับบาดเจ็บของไขสันหลัง ระดับสูงกว่า T4 โดย
ประหมื่นเกี่ยวกับ

- ปวดศีรษะ
- หน้าแดง เหงื่อออกมาก
- คลื่นไส้
- เจ็บหน้าอก หัวใจเต้นช้า ความดันโลหิตสูงกว่าที่เคยวัด

THE END

